RESEARCH PAPER | Commerce | Volume : 4 | Issue : 3 | Mar 2014 | ISSN - 2249-555X

શૈક્ષણિક અને સહ અભ્યાસ પ્રવૃતિઓ તથા અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓમાં મહિલા અધ્યાપકોની કામગીરી- એક

(Seyksneek Ane Sahabhyas Pravutio tatha Abhyasstare Pravutioma Mahila Adhyapakoni Kamgiri- Ek)

KEYWORDS

Patel Alkaben
Associate Professor, Arts and commerce college Motapondha, Tal : Kaprada Dist : Valsad

Patel Dilipkumar
Research scholar, Pacific University,Udaipur,(Rajasthan)

પ્રાસ્તાવિક ભૂમિકા :

સમગ્ર માનવજાત એક છે.સ્ત્રી-પુરૂષ કે જેને છૂટા ન પાડી શકાય તેવા અંગો છે.પરંતુ કમ નસીબે ઐતિહાસિક પરિબળોને કારણે આજે પણ જીવનનાં ઘણા બધા ક્ષેત્રો પર પુરૂષનુ વર્ચસ્વ જોવા મળે છે.પરિણામે સ્ત્રીઓની અર્થાત તેમનો અવાજ તેમની દ્રષ્ટિ કે તેમની મહત્વકાંક્ષાની અવગણનાં થતી રહે છે.અને સ્ત્રીઓનો હંમેશા વસ્તીઓમાં અડધો ભાગ રહયો છે.છતા પણ વિશ્વનો રથ જાણે એક જ પૈડા પર ચાલતો લાગે છે.પરંતુ આજે સમય ઘણો બદલાયો છે.સંદર્ભો નવા નવા ઘણા ઉભા થયા છે.સમગ્ર સમાજમાં પરિવર્તન આવી ગયુ છે.તો પછી આપણે ફક્ત પુરૂષોનાં દ્રષ્ટિકોણથી નહીં પરંતુ બંને સ્ત્રી તેમજ પુરૂષોનાં દ્રષ્ટિકોણથી ચાલવું જરૂરી છે. અને આ બાબત શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં તો ખાસ ધ્યાનમાં રાખવી જરૂરી છે.કારણ કે વિદ્વાન વિચારકો તો કહે છે કે શિક્ષણ જેવા ક્ષેત્રમાં સ્ત્રીઓને વધારે કામ આપવું જોઇએ કારણ કે ત્યાં દયા,માયા પ્રેમ સમજાવટની વધારે જરૂર છે.બાળકો માટે અને કહેવાય છે કે આવા ગુણોનું પ્રમાણ કુદરતી રીતે જ સ્ત્રીઓમાં વધારે હોય છે. તો સ્ત્રીઓ જ આ ક્ષેત્રમાં વધારે કાર્ય કરતી હોય તો આ ક્ષેત્ર વધારે સફળ થાય તેવું બની શકે.

જોકે સમાજમાં આવેલા પરિવર્તનોને કારણે સત્રીઓનાં દરજ્જા અને ભૂમિકાઓમાં ક્યાંક સારૂ પરિવર્તન પણ આવ્યું છે. જેમકે સ્ત્રીઓ શિક્ષીત થઇ છે. સારી કારકિર્દી ઘડી શકે છે.જેનું ફક્ત ગુજરાતનું જ ઉદાહરણ જોઇએ તો રસોઇને વ્યવસાય બનાવનાર આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે નામ રોશન કરનાર તરલા દલાલને કોણ નથી ઓળખતું ? કે ચંદ્ર પર પગ મૂકનાર સુનિતા વિલીયમ્સને કોણ નથી જાણતું ? આ ગુજરાતીઓ જ છે ને હ કે જેની પર ગુજરાતને ગર્વ છે. પરંતુ કદાચ આ સંખ્યાની દ્રષ્ટિએ થોડો વર્ગ છે. એ નાનકડા વર્ગની સિદ્ધિઓથી જ ન ખુશ થઇ જવાય હજી ઘણું કામ બાકી છે, અને એ માટે જરૂર છે.સમાજનાં સાચા ઘડતરની જેની પર આધાર છે.એવા શિક્ષણ જગતમાં પણ યોગ્ય સ્વરૂપનું પરિવર્તનની.

અને તે માટે યોગ્ય પરિવર્તન કેવું હોવું જરૂરી છે તે જાણવા કરવું જરૂરી છે આ ક્ષેત્રનાં નવા નવા સંશોધનો.

તે એવા જ કંઇક ઉદ્દેશથી પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિમા ઉચ્ચશિક્ષણ ક્ષેત્રમાં મહિલા અધ્યાપકોની કામગીરીની સ્થિતીનુ સાચુ ચિત્ર જાણી તેનાં કારણો અને વિવિધ પરિણામો જાણી તે અંગે જરૂરી ચર્ચા વિચારણાઓ થઇ એવા ઉદ્દેશથી સાઉથ ગુજરાત યુનિવર્સીટી ટીચર્સ એશો. જે પ્રકલ્પ હાથ ધર્યો તે ખરેખર જો આ કામ રસપૂર્વક,સુંદર,સાચુ થયું તો જરૂર આપણને સૌને નવો જ રાહ મળી રહેશે.

માટે જ મેં પણ આ સંશોધન કાર્યમાં જોડાય એમણે આપેલા ઘણા બધા વિષયોમાંથી " શૈક્ષણિક અને સહઅભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓમાં મહિલા અધ્યાપકોની કામગીરી "- એક અભ્યાસ વિષય પસંદ કરી " કોલેજ અને યુનિવર્સીટીમાં અધ્યાપિકાઓની દશા અને દિશા" સંદર્ભનું ચિત્ર જાણવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. આ સંશોધન કાર્યમાં દક્ષિણ ગુજરાતનાં વલસાડ જિલ્લાની ૧૨ કોલેજોની વિવિધ વિષય સંદર્ભે સ્થિતિ તપાસવામાં આવી છે. તેમાં છેલ્લા પાંચ વર્ષનું ચિત્ર જાણવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. અને તેનાં આધારે તેમનું વર્તમાન ચિત્ર કેવું છે,ભવિષ્ય કેવું રહેશે તે વિચારી જરૂરી પરિવર્તનો કેવા લાવવા જરૂરી તેનું દિશા સૂચન કરવા વિચારો રજુ કરવામાં આવ્યા છે.

મળેલ માહિતીનું વિશ્લેષણ :

જિલ્લાની અભ્યાસ હેઠળ પસંદ કરેલ આંઠ કોલેજમાં અમે પ્રશ્નાવલી રજુ કરી હતી, જેમાંથી કુલ ૦૮ કોલેજોમાંથી અમને માહિતી મળી છે. અને તેના આધારે મેં અમારા આ સંશોધન કાર્યને સમજાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે.

- અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓમાં મહિલા અધ્યાપકો કમિટી અધ્યક્ષ હોય તેની માહિતી (સાથે સહ અધ્યક્ષ કે સભ્ય હોય તેની માહિતી) :

ક્રમ	કોલેજોનું નામ	કમિટી અધ્યક્ષ	સહ અધ્યક્ષ	સભ્ય હોય તેની માહિતી
01	શાહ એન.એચ.કોમર્સ કોલેજ,વલસાડ	02	√	√
02	જે.પી.પારડીવાલા આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ,પારડી	07	√	√
03	આર.કે દેસાઇ કોલેજ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ વાપી	02	√	√
04	આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,મોટાપોંઢા	08	√	√
05	સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,ભિલાડ	02	√	√
06	શ્રી બી.કે.એમ.સાયન્સ કોલેજ,વલસાડ	01	√	√
07	શ્રી શાહ કે.એમ.લો.કોલેજ-વલસાડ	01	√	√
08	સરકારી આર્ટસકોલેજ,કપરાડા	01	-	-

અભ્યાસ હેઠળની કોલેજોમાં કર્મચારીઓની સંખ્યાની માહિતી

ક્રમ	કોલેજોનું નામ	સ્ટાફની	સંખ્યા	કુલ
		ભાઇઓ	બહેનો	
1	શાહ એન.એચ.કોમર્સ કોલેજ,વલસાડ	14	2	16
2	જે.પી.પારડીવાલા આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ,પારડી	11	8	19
3	આર.કે દેસાઇ કોલેજ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ વાપી	6	3	9
4	આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,મોટાપોંઢા	5	8	13
5	સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,ભિલાડ	5	6	11
6	શ્રી બી.કે.એમ.સાયન્સ કોલેજ,વલસાડ	32	9	39
7	શ્રી શાહ કે.એમ.લો.કોલેજ-વલસાડ	3	2	5
8	સરકારી આર્ટસકોલેજ,કપરાડા	3	1	4
	કુલ	59	37	118

Volume : 4 | Issue : 3 | Mar 2014 | ISSN - 2249-555X

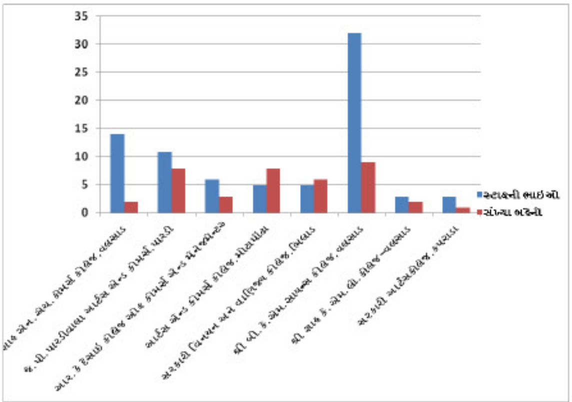

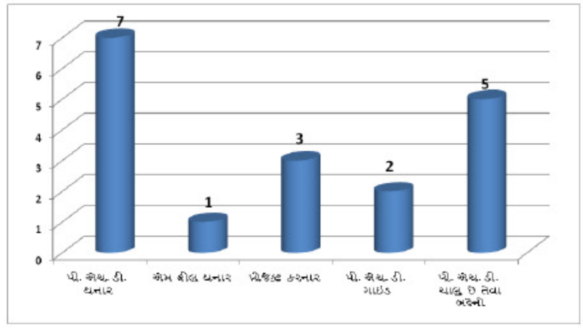

અભ્યાસ હેઠળની કોલેજોમાં સંચાલન કક્ષાએ મહિલાઓ		
ક્રમ	કક્ષા	સંખ્યા
ઋ	આચાર્યો	ધ
ધ	ઉપાચાર્યો	ઋ
ટ	વિભાગીય વડાઓ	ઋઋ
થ	ઇન. આચાર્ય	ઋ

અભ્યાસ હેઠળની કોલેજોમાં ગ્રેજ્યુએટ અને પોસ્ટ
ગ્રેજ્યુએટ લેવલ પર કાર્યરત અધ્યાપિકાઓની માહિતી

ક્રમ	કોલેજોનું નામ	યુ.જી.માં કાર્યરત	પી.જી.માં કાર્યરત	અગત્યની નોંધ
ઋ	શાહ એન.એચ.કોમર્સ કોલેજ,વલસાડ	ધ	ઋ	એક કર્મચારી પી.જી.માં જાય છે.
ધ	જે.પી.પારડીવાલા આર્ટસએન્ડ કોમર્સ,પારડી	ષ	ષ	બધા જ બંનેમાં કાર્યરત
ટ	આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,મોટાપોંઢા	ષ	શ્ર	એક કર્મચારી યુ.જી.માં જ કાર્યરત
થ	શ્રી બી.કે.એમ.સાયન્સ કોલેજ,વલસાડ	ધ	ધ	બધાજ કર્મચારી પી.જી.માં કાર્યરત
ળ	શ્રી શાહ કે.એમ.લો.કોલેજ-વલસાડ	ધ	ઋ	એક જ કર્મચારી પી.જી.માં કાર્યરત
ધ	સરકારી આર્ટસકોલેજ,કપરાડા	ઋ	છ	-
શ્ર	સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,ભિલાડ	થ	છ	બધા જ કર્મ-ચારી યુ.જી.માં જ કાર્યરત
ષ	આર.કે દેસાઇ કોલેજ ઓફકોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ વાપી	ટ	છ	યુ.જી.માં જ કાર્યરત

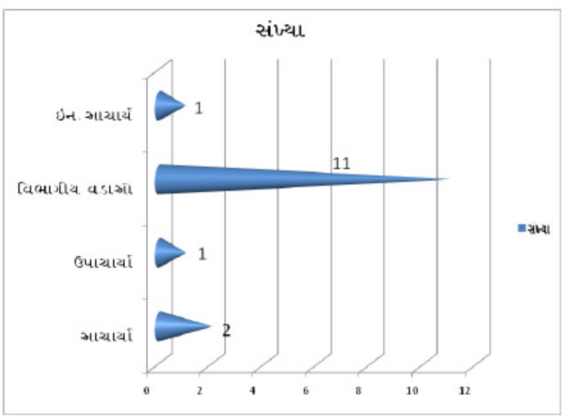

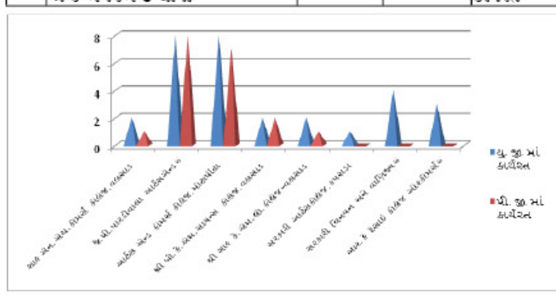

	• શૈક્ષણિક પ્રવૃતિમાં વિશિષ્ઠ સિધ્ધિ હાંસલ કરેલ અધ્યાપિકાઓની માહિતી :	
ક્રમ	સિધ્ધિ-કાર્યનો પ્રકાર	સંખ્યા
ઋ	પી.એચ.ડી. થનાર	શ્ર
ધ	એમ ફીલ થનાર	ઋ
ટ	પ્રોજેક્ટ કરનાર	ટ
થ	પી.એચ.ડી. ગાઇડ	ધ
ળ	પી.એચ.ડી. ચાલુ છે તેવા બહેનો	ળ
ધ	સંશોધન પેપર પ્રસ્તુત કરનાર	બધા જ બહેનો

જરૂરી કાર્યભાર કરતા વધુ કાર્ય કરનાર મહિલા અધ્યાપિકાઓની માહિતી :		
ક્રમ	કોલેજોનું નામ	કાર્યભાર ૧૮ થી વધુની સંખ્યા
1	શાહ એન.એચ.કોમર્સ કોલેજ,વલસાડ	1
2	જે.પી.પારડીવાલા આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ,પારડી	7
3	આર.કે દેસાઇ કોલેજ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજ-મેન્ટ વાપી	0
4	આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,મોટાપોંઢા	6
5	સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,ભિલાડ	0
6	શ્રી બી.કે.એમ.સાયન્સ કોલેજ,વલસાડ	2
7	શ્રી શાહ કે.એમ.લો.કોલેજ-વલસાડ	0
8	સરકારી આર્ટસકોલેજ,કપરાડા	0

Volume : 4 | Issue : 3 | Mar 2014 | ISSN - 2249-555X

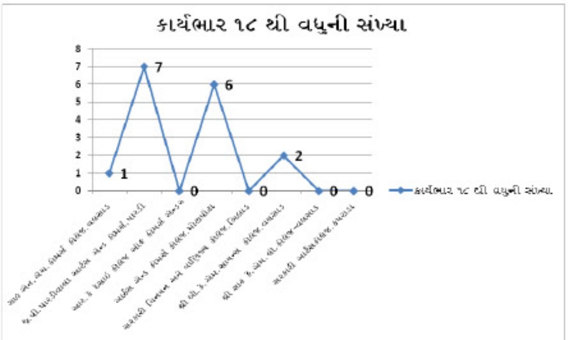

- અભ્યાસ હેઠળની કોલેજોમાં મહિલા અધ્યાપિકાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓ :

ક્રમ	કોલેજોનું નામ	કરવામાં આવેલ પ્રવૃતિ
01	શાહ એન.એચ.કોમર્સ કોલેજ,વલસાડ	- રાસ,ગરબા,નાટક,ભજન,ભીતપત્ર, પ્રવચન, મહેંદી સ્પર્ધા - ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ,બ્લડ ડોનેશનનાં કેમ્પ, વર્ષાગીત,તાલુકા ,જિલ્લા, રાજકીય યુવક મહોત્સવમાં ભાગ - વક્તૃત્વ સ્પર્ધા,નિબંધ સ્પર્ધા, - જિલ્લા યુનિ.કક્ષાની સ્પર્ધાનું આયોજન વગેરે..
02	જે.પી.પારડીવાલા આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ,પારડી	- મેગેઝીન પાડયા, નાટક, ભજન, રાસ, ગરબા,મહેંદી સ્પર્ધા, નિબંધ,વક્તૃત્વ સ્પર્ધા,રંગોળી સ્પર્ધા,એન.એસ.એસ. ઓફિસરની પ્રવૃતિ - કેરીયર કોર્નરની પ્રવૃતિ,જીમખાનાની પ્રવૃતિ
03	આર.કે દેસાઇ કોલેજ ઓફ કોમર્સ એન્ડ મેનેજમેન્ટ વાપી	- ,સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓ, નાટક,ભજન,ભીતપત્ર,પ્રવર્ચન, મહેંદી સ્પર્ધા વગેરે તથા વક્તૃત્વ નિબંધ સ્પર્ધા - પ્લાનિંગ દરેક પોગ્રામનું સામાજીકકાર્યનું આયોજન વગેરે
04	 આ આર્ટસ એન્ડ કોમર્સ કોલેજ,મોટાપોંઢા	- દેશ ભકિત ગીત,ભજનસ્પર્ધા, ક્લાસડેકોરેશન સ્પર્ધા,તાલુકા,જીલ્લા યુનિ.મહોત્સવ,નિબંધ સ્પર્ધા, વક્તૃત્વ સ્પર્ધા,એન.એસ.એસ.પ્રવૃતિઓ - કેરીયર ગાઇડન્સ,પ્લાનિંગ મેગેઝીન
05	સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,ભિલાડ	- કેરીયર કોર્નર પ્રવૃતિ અને એન.એસ.એસ.તથા સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિ
06	શ્રી બી.કે.એમ.સાયન્સ કોલેજ,વલસાડ	એન.એસ.એસ.પ્રવૃતિ
07	શ્રી શાહ કે.એમ.લો.કોલેજ-વલસાડ	મેગેઝીનની પ્રવૃતિ,જાતિય સતામણી અંગેની કમિટીની પ્રવૃતિ,અન્ય કોલેજોનાં આવા કાયદાનાં કાર્યક્રમોમાં હાજરી
08	સરકારી આર્ટસકોલેજ,કપરાડા	સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો

- તારણો :

1. અભ્યાસ હેઠળની મોટાભાગની કોલેજો લાંબા સમયગાળાથી શૈક્ષણિક પ્રવૃતિમાં કાર્યરત છે. સિવાય કે એક કપરાડા આર્ટસ કોલેજ.
2. કોલેજોમાં ચાલતા પ્રવાહ મોટાભાગે કોઇ એક પ્રકારનાં પણ છે. જ્યારે અભ્યાસ હેઠળની ત્રણ કોલેજો માંજ બે પ્રકારનાં પ્રવાહ ચાલે છે.
3. અભ્યાસ હેઠળની ૬ કોલેજ વિદ્યાર્થીઓની મોટી સંખ્યા ધરાવે છે.જ્યારે બે કોલેજ વિદ્યાર્થીઓની ઓછી સંખ્યાથી ચાલી રહી છે.
4. અભ્યાસ હેઠળની એક જ કોલેજમાં અધ્યાપકોની સંખ્યા,વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યાની સરખામણીએ કદાચ પૂરતી લાગે છે.જ્યારે અન્ય કોલેજોમાં કર્મચારીઓની સંખ્યા પ્રમાણમાં પૂરતી લાગતી નથી.અને બહેનો કર્મચારીઓનું પ્રમાણ તો ૫૦ ટકા પણ તેમાં નથી.
5. અભ્યાસ હેઠળની ૪ કોલેજોમાંથી ૩ કોલેજોમાં ઇનચાર્જ આચાર્ય છે. અને કુલ ૮૩ બહેનો ફક્ત ૩૩ બહેનો કર્મચારીઓ જ વિભાગી વડાઓ છે.એટલે કે આવી કક્ષા પર જનારનું પ્રમાણ અડધું પણ નથી.
6. પી.એચ.ડી.સુધીનું શિક્ષણ મેળવનારમાં બહેનોમાં ૧ કર્મચારીઓની સંખ્યા મળી છે.એમ.ફીલ થનાર છ૩ છે. પ્રોજેક્ટ વર્ક કરનાર છ૮ છે.પી.એચ.ડી.નાં કાર્યમાં હાલમાં જોડાયેલ છે.તેવા છળ બહેનો છે.અને છ૬ બહેનો પી.એચ.ડી.નાં ગાઇડ છે.
7. કોલેજોમાં સ્નાતક કક્ષામાં કાર્યરત બધા જ બહેનો છે.પરંતુ પી.જી.માં કાર્યરત ૩૯ બહેનો છે.
8. પી.જી.માં કાર્યરત બહેનોમાં પોતાનાં કામની મર્યાદા મૂજબ ૧૮ લેક્ચરથી પણ વધુ કામ કરનાર ૩૬ બહેનો છે.
9. અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓમાં ૮૩ માંથી ૬૪ બહેનો કમિટી અધ્યક્ષ છે.અને દરેક મોટાભાગે અન્ય કમિટીઓમાં સહઅધ્યક્ષ અને સભ્ય પણ છે.
10. દરેક કોલેજની મોટાભાગની પ્રવૃતિઓ બહેનો દ્વારા થતી સરખી જોવા મળે છે.જેમ કે સાંસ્કૃતિક પ્રવૃતિઓ,નિબંધ સ્પર્ધા,વક્તૃત્વ સ્પર્ધા,કેરીયર કોર્નર,પ્લાનીંગ,મેગેઝીન,એન.એસ.એસ.અને લો કોલેજમાં તેનાં શિક્ષણ પ્રવાહની રીતે કેટલકિ વિશિષ્ઠ પ્રવૃતિઓ પણ ચાલતી જણાય છે.
11. આચાર્યશ્રીઓ દ્વારા અપાયેલ અભિપ્રાયોથી લાગે છે કે મોટાભાગનાં આચાર્યશ્રી-ઓનું કહેવું એ છે કે મહિલા કર્મચારીઓને સોંપાયેલ કામ તેઓ વધુ સારૂ કરે છે તેવા અનુંભવો થયા છે.
12. આચાર્યશ્રીઓનો એક અભિપ્રાય એ પણ દર્શાવે છે કે મહિલા કર્મચારીઓ પોતાને સોંપાયેલ શૈક્ષણિક અને સહઅભ્યાસ પ્રવૃતિઓ ખરેખર રસથી કરે છે.
13. એક અભિપ્રાય એ છે કે બધી જ માહિતી કર્મચારીઓ પોતાને સોંપાયેલ ફરજનાં ભાગનું કામ રસથી કરે છે.
14. વળી દરેક મહિલા કર્મચારી શૈક્ષણિક કે સહઅભ્યાસ પ્રવૃતિમાં નવીનતા બદલાવ લાવવાનો પ્રયત્ન નથી કરતી,પરંતુ કેટલીક જ કરે એવું તારણ મળે છે.
15. આચાર્યક્ષીઓનાં મહિલા કર્મચારીઓને સોંપાયેલ કામના અનુંભવોમાં તેમને સારા ખરાબ અને મધ્યમાંથી મધ્યમ અનુંભવોનું પ્રમાણ ઉંચુ રહ્યું છે.ખરાબ અનુંભવોનું પ્રમાણ નીચું રહ્યું છે.અને ખુબ સારાનું પ્રમાણ સાવ ઓછું છે.
16. દરેક આચાર્યશ્રીઓનું માનવું છે કે મહિલા કર્મચારીઓને તેમની આવડતો જાણીને વધુ કામ આપવું જોઇએ.
17. મોટાભાગનાં આચાર્યષશ્રીઓનું માનવું છે કે મહિલા કર્મચારીઓ પોતાને સોંપાયેલ કામમાં વધુ સારૂ પરિણામ લાવવાનો વધુ પ્રયત્નો કરે છે.
18. આચાર્યશ્રીઓનાં અભિપ્રાયમાં દર્શાવ્યું છે કે કોલેજોમાં દરેક કામમાં સહકાર સ્ત્રી અને પુરૂષ બંને પ્રકારના કર્મચારીઓનો સરખો મળે છે.ક્યાંક એક જ અભિપ્રાય એવો મળ્યો કે સ્ત્રી કર્મચારીઓનો સહકાર વધુ મળે છે.
19. આચાર્યશ્રીઓનાં અભિપ્રાય છે કે શૈક્ષણિક અને સહઅભ્યાસ પ્રવૃતિઓમાં બંને પ્રકારનાં કર્મચારીઓને જોડવા જોઇએ,તો પણ પ્રવૃતિ સારી થઇ શકે.

- સુચનો :

1. વર્તમાન સમયમાં પણ બહેનોની સંખ્યા શૈક્ષણિક સ્ટાફમાં જ ઓછી છે.તેમાં વધારો થવો જોઇએ.કારણ કે વિદ્વાન વિચારકો તો કહે છે કે શિક્ષણ જેવા તંત્રમાં બહેનો વધારે રસથી સારૂ કાર્ય કરી શકે છે.તો એ બાબતે બહેનોને પણ આ ક્ષેત્રે વધુ નિમણુક આપવી જોઇએ અને તેમની સેવાનો લાભ લેવો જોઇએ.
2. ઉચ્ચ કક્ષાની પદવી જેવી કે આચાર્ય,ઇન.આચાર્ય કે વિભાગીય વડાની સંખ્યા જ સાવ ઓછી છે.બહેનોની તેમાં પણ વધારો થવો જોઇએ,તો એવી કક્ષા પરથી પણ બહેનો દ્વારા શૈક્ષણિક સંસ્થાને વધુ લાભ મળી શકે.અને બહેનોને પણ તેમની શકિત પ્રદર્શિત કરવાની વધુ તક મળી શકે.
3. પી.એચ.ડી.સુધીનું શિક્ષણ મેળવનાર બહેનોની સંખ્યા સાવ ઓછી છે તેમાં બહે-નોએ પોતે આગળ વધવાનો પ્રયત્ન કરી પોતાનું નામ રોશન કરવું જોઇએ.અને વિદ્યાર્થીઓનો પ્રેરણા સ્રોત બનવું જરૂરી છે.
4. પ્રોજેક્ટ કરનારાઓમાં તો બહેનોની સંખ્યા ખુબ જ ઓછી છે. તો તે સારી બાજુ નથી.બહેનોએ આ ક્ષેત્રે વધુ કાર્યરત બની આગળ આવવું જોઇએ અને તે માટે તેમને સંસ્થા તરફથી પણ જરૂરી સહકાર મળવો જોઇએ.અને બહેનોએ પ્રોજેક્ટ વર્કથી પોતાનાં જ્ઞાનમાં વધારો કરી,વિદ્યાર્થીઓને પણ એ દ્વારા સાથે જોડી પ્રેક્ટીકલી જ્ઞાન આપી એક જ્ઞાન પ્રથાનો નવો માર્ગ ચીંધવો જોઇએ.
5. પી.એચ.ડી.નાં ગાઇડ હોય તેવા બહેનોની સંખ્યા તો માત્ર ૦૨ જ છે.જે બહેનોનાં શૈક્ષણિક ક્ષેત્રનાં વિકાસનું સારૂ ચિત્ર નથી.તો બહેનોએ આ ક્ષેત્રે આગળ વધવા પણ પ્રયત્નો કરવા જોઇએ.
6. પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ કક્ષાનાં કાર્યમાં જોડાયેલ બહેનોની સંખ્યા ફક્ત ૫૦ ટકા જેટલી જ છે.તેમાં પણ વધુમાં વધુ સેવા પૂરી પાડી બહેનોએ આગળ આવી પોતાનાં જ્ઞાનનો લાભ વિદ્યાર્થીઓને આપવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઇએ.અને સાથે પોતાનાં જ્ઞાનમાં પણ વધારો કરવો જોઇએ.
7. અભ્યાસ હેઠળની કોલેજોમાંથી ૧૮ લેક્ચરથી વધુ લઇ પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટમાં વધુ કામ કરનાર બહેનોની સંખ્યા ૧૬ છે.જે બહેનો પોતે વધુ કામ કરી રહી છે.તે દર્શાવે છે.જે તેમનાં માટે સારી બાજુ છે.તો ત્યાં તેમનાં કામની કદર પણ થવી જોઇએ.જેથી તમેને હજી કંઇક નવું કરવાની પ્રરણા જાગે.
8. અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિનું ચિત્ર જોઇએ તો ૩૯ માંથી ૨૪ બહેનો કમિટી અધ્યક્ષ છે. એટલે કે ૭૦ ટકાની આજુ બાજુ બહેનો કમિટી અધ્યક્ષ છે.અને સાથે અન્ય કમિટીઓમાં સહ અધ્યક્ષ કે સભ્ય પણ છે તો ખરેખર આતો આનંદ દાયક બાજુ છે.કે બહેનો ખુબ રસથી એક સાથે અનેક કમિટીઓમાં જોડાય જવાબદારી પૂર્વક પોતાની ફરજ બજાવી રહી છે.
9. દરેક કોલેજોમાં બહેનો દ્વારા થતી સહ અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓ લગભગ સરખી જ છે.અને દરેક કોલેજોમાં થઇ જ રહી છે.જે બહેનો માટે ગૌરવની બાબત છે.પરંતુ તેથી

Volume : 4 | Issue : 3 | Mar 2014 | ISSN - 2249-555X

જ અટકી જવાનું નથી. એમાં હજી આગળ વધી બહેનોએ નવી નવી રીતે પ્રવૃતિઓ કરી પોતાનું નામ રોશન કરવું જરૂરી છે.

10 અભ્યાસ હેઠળની દરેક કોલેજનાં આચાર્યશ્રીઓનાં અનુંભવો પરથી લાગે છે કે સ્ત્રી કર્મચારીઓને શૈક્ષણિક અને સહ અભ્યાસ પ્રવૃતિઓમાં જે કામ સોંપવામાં આવે છે તેમાં તેઓ ખરેખર મોટાભાગે રસથી કામ કરે જ છે. અને તેઓની આવડતો જે તે વિષયનો રસ જાણી જે કામ સોંપાય તો કદાચ વધુ સારૂ પરિણામ આવી શકે તો ખરેખર એ બાબતને ધ્યાનમાં લઇ કામ સોંપાવું જોઇએ. જેથી તેઓ વધુ સારૂ અને રસથી કામ કરી શકે અને તેઓનું કહેવું છે કે કેટલીક મહિલાઓ દરેક કામ કંઇક નવા બદલાવથી કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે. તો તેઓને તેઓ એનાંથી પણ આગળ વધે તે માટે પ્રોત્સાહિત કરવા અને જેઓ નથી રસ લેતા તેને રસ લઇ પ્રવૃતિઓ કરે, કંઇક નવસર્જન તરફ વળે તે માટેનું વાતાવરણ પુરૂ પાડવાનો પ્રયત્નો કરી શકાય.

એક આચાર્યશ્રીનો તો એક અભિપ્રાય છે કે બહેનોએ પણ પોતાનાં કામને યોગ્ય મહત્વ આપી પોતાનાં વ્યવસાયને યોગ્ય રીતે ન્યાય આપવાનો પ્રયત્ન કરવો જોઇએ. અને આવી કક્ષાની નોકરીનાં સંજોગોની સાથે ઘરને પણ લઇને ચાલવાનું છે, છતાં પોતાની ફરજ પણ ચુકવી ન જોઇએ તો વધુ સારૂ કામ થઇ શકે જે તેમનું આ સુચન ખરેખર આવકાર્ય છે.

આમ, અંતે કહી શકાય કે શૈક્ષણિક અને સહઅભ્યાસ પ્રવૃતિઓ તથા અભ્યાસેત્તર પ્રવૃતિઓમાં મહિલા અધ્યાપિકાઓની કામગીરીનું ચિત્ર એકંદરે સારૂ રહયું છે. પરંતુ સંખ્યાની દ્રષ્ટિએ જોઇએ તો હજી બહેનોએ આગળ વધવું જોઇએ અને દરેક નવી નવી પ્રવૃતિઓમાં પણ આગળ વધવાની બહેનોએ પણ ખેવનાં હોવી જોઇએ, જેથી તેઓ પ્રદેશ, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તર સુધી પોતાનું નામ રોશન કરી શકે. બીજાનાં પ્રેરણા સ્ત્રોત બની શકે.